

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap
Institutionen för ekonomi

Slopandet av revisionsplikten

- Konsekvenser för intressenterna

Removal of mandatory auditing
- Consequences for stakeholders

Oskar Ingemarsson

Slopandet av revisionsplikten

Removal of mandatory auditing

*Oskar Ingemarsson***Handledare:** Carl-Johan Lagerkvist, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för ekonomi**Examinator:** Carl-Johan Lagerkvist, Sveriges lantbruksuniversitet,
Institutionen för ekonomi**Omfattning:** 30 hp**Nivå och fördjupning:** Avancerad D**Kurstitel:** Examensarbete Företagsekonomi D**Kurskod:** EX0230**Program/Utbildning:** Ekonomiprogrammet med naturresursinriktning**Utgivningsort:** Uppsala**Utgivningsår:** 2011**Serienamn:** Examensarbete**Nr:** 636**ISSN** 1401-4084**Elektronisk publicering:** <http://stud.epsilon.slu.se>**Nyckelord:** Ekonomi, revision, revisionsplikt, intressentmodell

Sveriges lantbruksuniversitet
Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap
Institutionen för ekonomi

.....

Abstract

.....

Mandatory auditing was introduced in Sweden in the year of 1983. At that time the purpose of the audit was to have a preventive effect on economic crimes, while brought out economic information to the companies. As time passed, the mandatory auditing came to be important for more and more stakeholders in the society, since they started to use the audited accounts as a function of guarantee and verification. The mandatory auditing was therefore established in the society. In recent years, the discontent against the mandatory audit increased and its mandatory character was questioned. Due to this discontent “Statens Offentliga Utredningar” (SOU) recently proposed to abolish the mandatory audit for small companies. The purpose of this thesis is therefore to investigate the consequences of removing mandatory auditing using a framework called stakeholder analysis.

The stakeholder groups that are chosen for this thesis are owners and management, banks, state and local government and auditors. Personal interviews were conducted with representatives of each of these stakeholder groups. For owners and managers the organization ”Företagarna” was chosen. Banks were represented by “Sveriges Enskilda Bank” (SEB) and “Bankföreningen”. State and local government were represented by ”Skatteverket” (SKV) and “Ekobrottsmyndigheten” (EBM). Finally auditors were represented by a authorized accountant working at Deloitte.

The outcome of this thesis explains not only the possible consequences of the abolishment of mandatory auditing but also the many interests and aspects of auditing. A certain degree of similarity can be found amongst the informants answers. Costs at SKV and EBM will rise, companies without auditing will have trouble lending capital or be charged a higher rate. Informants from the owners and management as well as auditors think that the role of auditing will change and that the abolishing of mandatory auditing will lead to increased competition for auditors.

Sammanfattning

Revisionsplikten infördes i Sverige 1983 och omfattade då alla aktiebolag. Vid denna tidpunkt ansågs revisionen ha en preventiv effekt på ekonomisk brottslighet samtidigt som den förde ut ekonomisk information till företag. Allt eftersom tiden gått har revisionsplikten gjort att många andra intressenter i samhället börjat använda reviderade räkenskaper som en funktion av garanti och kontroll. Revisionsplikten blev således etablerad i samhället. På senare år har missnöjet mot plikten ökat och dess tvång ifrågasatts. Med bakgrund i detta framlade Statens Offentliga Utredningar (SOU) nyligen ett förslag om att slopa revisionsplikten för små aktiebolag. Syftet med denna uppsats blir således att utreda vilka konsekvenser lagändringen får enligt intressenterna, det vill säga de som är beroende av bolagets räkenskaper i syfte att uppfylla egna mål.

Uppsatsens teoretiska referensram bygger på intressentmodellen. De intressentgrupper som valts ut av författaren är ägare och ledning, stat och kommun, kreditgivare och revisorer. Urvalet gjordes utifrån vilka intressenter författaren ansåg påverkas mest av slopandet av revisionsplikten. Personliga intervjuer genomfördes med representanter för var och en av dessa grupper. För gruppen ägare och ledning intervjuades organisationen Företagarnas, kreditgivare representerades av Sveriges Enskilda Bank (SEB) samt Bankföreningen. Stat och kommun representerades av Skatteverket (SKV) och Ekobrottsmyndigheten (EBM), och slutligen så intervjuades en auktoriserad revisor på Deloitte för att representera revisorer.

Ur representanternas svar kan utläsas en viss likstämmighet gällande slopandets konsekvenser. Framförallt påvisar det empiriska materialet revisionens många sidor och olika betydelse för olika intressenter. Representanter för stat och kommun spår att ökade kostnader för EBM och SKV är att vänta. Representanter för kreditgivare belyser istället den största förändringen i att oreviderade siffror kan ge högre ränta på lån eller till och med svårighet att erhålla lån. Representanter för ägare och ledning och revisorer menar att det på glesbygden kommer bli ökad konkurrens men att konkurrensläget i städerna förblir oförändrat.

.....

Innehållsförteckning

.....

ABSTRACT	II
SAMMANFATTNING	III
1. INLEDNING	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte och problemformulering	2
1.3 Avgränsning	3
2. METOD	4
2.1 Val av metod	4
2.2 Datainsamling	4
2.2.1 Primärdata – intervjuer	5
2.2.2 Sekundärdata – litteratur, rapporter och artiklar	5
2.3 Praktiskt tillvägagångssätt	5
3. TEORI	8
3.1 Allmänt om revisionsplikten	8
3.1.1 Lagstiftning	8
3.1.2 Revisionspliktens innehåll	8
3.1.3 Väsentlighet, risk och oberoende	9
3.2 Intressentmodellen	10
3.2.1 Ägare	11
3.2.2 Företagsledning	11
3.2.3 Kreditgivare	12
3.2.4 Stat och samhälle	12
3.2.5 Anställda, leverantörer, kunder och revisorer	13
3.3 Revisionens funktion och innebörd för intressenterna	- 19 - 3
4. REDOGÖRELSE FÖR INTERVJUER	15
4.1 Ägare och företagsledning	15
4.1.1 Intervju med Företagarna	15
4.2 Kreditgivare	16
4.2.1 Intervju med Bankföreningen	16
4.2.2 Intervju med SEB	17
4.3 Stat och samhälle	17
4.3.1 Intervju med Skatteverket	18

4.3.2 Intervju med Justitiedepartementet	19
4.3.3 Intervju med EBM	19
4.4 Revisorer	20
4.4.1 Intervju med en auktoriserad revisor.....	20
5. ANALYS OCH DISKUSSION.....	22
5.1 Konsekvenser enligt intressenterna	22
5.1.1 Ägare och företagsledning	23
5.1.2 Kreditgivare.....	23
5.1.3 Stat och samhälle.....	24
5.1.4 Revisorerna.....	25
6. AVSLUTNING	26
6.1 Slutsats	26
6.2 Förslag till vidare forskning.....	28
KÄLLFÖRTECKNING	29
BILAGA 1 – INTERVJUMALL.....	32

.....

1. Inledning

I detta avsnitt presenteras en kort bakgrund av revisionsplikts utveckling. Detta mynnar ut i en problemdiskussion kring förslaget om slopad revisionsplikt ur ett intressentperspektiv.

Utifrån detta formuleras syftet med uppsatsen.

.....

1.1 Bakgrund

För samtliga medlemsländer inom den Europeiska unionen (EU) finns idag en miniminivå gällande graden av revisionsreglering. Detta innebär att årsbokslut och förvaltning ska granskas av en i landet kvalificerad revisor. Det finns dock en möjlighet för varje medlemsland att undanta mindre icke börsnoterade bolag från denna plikt, vilket många länder gjort. Detta gäller för bolag som på balansdagen inte överskrider två av kommande så kallade gränsvärden: en balansomsättning på 4,4 miljoner euro, en nettoomsättning på 8,8 miljoner euro och/eller 50 anställda. Sverige är ett av få länder som inte utnyttjat denna möjlighet och följaktligen har en allmän lagstadgad revisionsplikt för samtliga aktiebolag. Att detta val finns har lett till en ojämnhet mellan medlemsländerna gällande revisionsplikts omfattning och har således alltmer setts som ett tillkortakommande. I maj år 2006 antog därmed Europaparlamentet ett direktiv med det övergripande syftet att harmonisera redovisnings- och revisionslagstiftningen mellan EU:s medlemsländer. (SOU 2008:32, s. 85 ff.)

Revisionsplikt för svenska aktiebolag har funnits sedan 1983. Att vi i Sverige sedan länge haft denna plikt motiverades ursprungligen med investerares, och även andra intressenters, stora behov av oberoende kontroll och granskning i bolag de inte var verksamma i. För att dessa investerare skulle våga satsa detta kapital växte ett allt större oberoende informationsbehov fram. Som ett svar på detta kom den lagstadgade allmänna revisionsplikten. Revisionsplikten ansågs även leda till att ekonomisk brottslighet förhindrades samt att ekonomisk kunskap fördes ut till bolag. I och med införandet av plikten började även andra intressenter, såsom kreditgivare, leverantörer och kunder använda och utnyttja de reviderade räkenskaperna. (Norberg & Thorell, 2005, s. 31) Allt fler kritiska röster har dock med tiden väckts mot den svenska allmänna revisionsplikten för samtliga aktiebolag. Dessa har oftast sitt ursprung i att skillnaderna mellan större och mindre aktiebolag är så pass stora att det inte är passande att samma krav och regelverk bör gälla för samtliga. Företrädare för mindre aktiebolag har även

allt mer uttryckt ett behov av att kunna minska sina kostnader och administrativa bördor gällande just revision. (*Den samhällsekonomiska nyttan av revision*, 2007, s. 6) Med bakgrund i detta, och i att det inom EU bedrivs ett förenklingsarbete gällande redovisnings- och revisionslagstiftning, framlade Statens Offentliga Utredningar (SOU) ett förslag om att slopa revisionsplikten för små aktiebolag. I utredningen föreslås att alla icke börsnoterade bolag i Sverige som ligger under mer än ett av angivna gränsvärden (en balansomslutning på 41,5 miljoner SEK, en nettoomsättning på 83 miljoner SEK och/eller 50 anställda) slipper revisionsplikt från och med juli 2010. (SOU 2008:32, s. 13 ff.) Förslaget har gått på remiss till olika instanser i Sverige och har fått skiljda bemötanden. Blir slopandet verklighet kommer runt 96 % av alla aktiebolag i Sverige från och med detta datum kunna välja om de vill bli reviderade eller ej.

1.2 Syfte och problemformulering

En genomförd revision mynnar ut i en revisionsberättelse där revisorn tillstyrker eller avstyrker huruvida resultat- och balansräkningen anses tillförlitliga samt om styrelse och verkställande direktör bör beviljas ansvarsfrihet. Revisionsberättelsen ses också som det fysiska dokument som intygar att bolagets intressenter kan lita på bolaget och dess räkenskapers kvalitet. Samtidigt har alla intressenter olika informationsbehov gällande revision; långivare är exempelvis intresserade av bolagets kreditrisk medan staten primärt vill veta att beskattningen skötts rätt. Begreppet intressent har således med tiden vidgats till att omfatta alla de som har eller kommer att få en relation till det granskade bolaget (Svanström, 2008, s. 38 f.). Med bakgrund i detta har därmed revisionen olika betydelse och roller för olika intressenter. Att förslaget om slopad revisionsplikt för små aktiebolag anses få olika konsekvenser beroende på vilken intressentgrupp som tillfrågas är följaktligen troligt.

Syftet med detta examensarbete är att ur ett intressentperspektiv beskriva de konsekvenser ett slopande av revisionsplikten för små aktiebolag anses få och arbetets frågeställning blir således:

- Vilka konsekvenser får lagändringen enligt intressenterna?

1.3 Avgränsning

Det är inte bara aktiebolag som kommer påverkas av ett slopande av revisionsplikten utan även andra bolagsformer står inför förändring. Valet att i denna studie fokusera endast på aktiebolag motiveras med att den mest markanta förändringen kommer ske för just denna bolagsform.

.....

2. Metod

I detta avsnitt presenteras och motiveras studiens metodval. Även insamlandet och urvalet av det material som studien baseras på presenteras.

.....

2.1 Val av metod

Revisionens intressentmodell innehåller ett stort antal intressenter, ofta med spridda informationsbehov (Revision: en praktisk beskrivning, 2005, s. 15). Således torde ett slopande av revisionsplikten inte bara påverka många av intressenterna, som ofta använder den kvalitetssäkrade finansiella informationen som beslutsunderlag, utan även påverka dessa behov på olika sätt. Med bakgrund i detta anses det finnas ett intresse av att utreda vilka konsekvenser ett slopande av revisionsplikten kommer få enligt intressenterna. Med hänsyn till intressenternas spridda informationsbehov blir det även av intresse att ställa intressenternas åsikter mot varandra för att finna eventuella olikheter i uppfattningen om vilka konsekvenser som kan komma att ske.

För att möta uppsatsens syfte har kvalitativa intervjuer genomförts. Då studiens syfte är att beskriva, analysera och förstå den förändring som pliktens avskaffande innebär med utgångspunkt från de som studeras anses den kvalitativa undersökningsmetoden passande. Metodvalet motiveras även med att studien inte syftar till att undersöka vilka konsekvenserna faktiskt kommer bli utan snarare vad intressenterna tror kommer ske. (Patel & Davidsson, 2003, s. 14) Den kritik som brukar väckas mot denna metod är att sättet som studien genomförs på lätt kan förändras i och med att vår egen kunskap på området och våra värderingar ofta ändras längs vägen. Att metoden har denna flexibla karaktär kan, i de fall då detta inte hanteras, resultera i att det blir svårt att jämföra det som framkommer i uppsatsens intervjuer. (Holme & Solvang, 2003, s. 80 f.) I denna uppsats har detta eventuella problem hanterats genom att en intervjumall tagits fram vilken samtliga av uppsatsen intervjuer baserats på. Detta anses öka jämförbarheten mellan vad som framkommit av samtliga intervjuer med studiens olika informanter.

2.2 Datainsamling

I denna uppsats har både primär- och sekundärdata använts. De intervjuer som gjorts är den primärdata som uppsatsens empiriska delar bygger på. Uppsatsens teoretiska delar bygger däremot på sekundärdata i form av litteratur och vetenskapliga artiklar.

2.2.1 Primärdata – intervjuer

Primärdata har samlats in genom kvalitativa personliga intervjuer, vilket anses passa då uppsatsen syfte är att söka uttömmande svar från informanterna utan anspråk på att generalisera. Valet att genomföra intervjuerna ansikte mot ansikte gjordes för att denna intervjuform ofta skapar en mer förtroendeingivande stämning. För att kunna möta uppsatsens syfte kändes det centralt att kunna skapa detta förtroende och på så sätt uppmuntra en mer interaktiv diskussion. Dock användes en intervjumall vid samtliga intervjuer för att kunna skapa en röd tråd genom samtliga intervjuer.

Vid kvalitativa intervjuer är det av stor vikt att den som genomför intervjun inte i något avseende påverkar informantens svar. Detta har främst hanterats genom att följa intervjumallen och att ställa följdfrågor av neutral karaktär. På så sätt har en tydlig struktur och ett bra flöde i intervjuerna skapats. Ett annat sätt att hantera det har varit att vara noga påläst inom ämnet innan intervjufasen påbörjats. På detta sätt har författaren innan samtliga intervjuer varit medveten om vilka eventuella informationsbehov respektive intressent har och vilken roll revisionsplikten fyller för denne enligt teorin. Detta har underlättat och gjort det möjligt att följa upp intressanta spår och vara en större del av den interaktiva diskussion som eftersträvats.

2.2.2 Sekundärdata – litteratur, rapporter och artiklar

I uppsatsen har sekundärdata i form av litteratur, rapporter och artiklar använts. Det största problemet med denna typ av data är att den ursprungligen kan ha insamlats i ett annat syfte än uppsatsen. Därmed kan den data som hämtas bli ”ryckt ur sitt sammanhang” och på så sätt vara orelevant. Detta har hanterats genom att använda välkänd litteratur inom just området revision, vilket även gäller för de rapporter och artiklar som använts. Stora delar av sekundärdatan är hämtad från FAR förlag och Svenska Revisorssamfundet (SRS) vilka ses som högt betrodda organisationer. Detta talar mot att innehållet skulle vara vinklat eller partiskt och istället har det en hög tillförlitlighet och trovärdhet.

2.3 Praktiskt tillvägagångssätt

Arbetet startades upp med att skapa en övergripande och grundläggande förståelse för revisionsplikten innehåll, varför den finns samt hur den genomförs. Det ansågs också viktigt att redan i ett tidigt stadium få insikt i vilka revisionens intressenter är samt vilka värden en revision tillför dessa. I detta ändamål börjades inläsningen med att läsa teoretisk litteratur på

området samt debattartiklar som behandlade ämnet. Vid denna inläsning refererades ofta till den statliga utredning som gjorts gällande sloandet varför denna lästes igenom noga. Vid denna inläsning uppmärksammades att vissa intressenter ansågs vara mer beroende av reviderade räkenskaper än andra.

Nästa steg i processen var att skapa en teoretisk referensram för studiens syfte. Här insåg författaren vikten av att först ge en övergripande bild av pliktens innehåll och funktion, för att på så sätt skapa en grund för läsaren. Utan denna information ansågs det vara svårt att förstå hur olika intressenter använder sig av den kvalitetssäkring som revisionen innebär. Detta lade grunden för dispositionen i teoriavsnittet. I ett nästa skede studerades intressentmodellen och återigen visade det sig att vissa intressenter ansågs vara mer beroende av revision än andra. Med bakgrund i detta valde författaren att koncentrera denna studie kring de intressenter som ansågs vara de främsta användarna av revision, nämligen ägare och företagsledning, kreditgivare samt stat och samhälle. Här gjordes även ett val att ta med revisorerna själva som en del i studien. Denna gallring, där leverantörer, kunder samt anställda ”plockades bort”, ska inte tolkas som att dessa intressenter anses oviktiga. Valet motiveras dels med tidsmässiga skäl men även med att gallringen ansågs nödvändigt för ett möjliggöra ett mer intressant och koncentrerat resultat.

Nästa steg i arbetet var att välja ut informanter att intervjua i respektive intressentgrupp. Då grupperna ägare och företagsledning ofta har relativt lika finansiella informationsbehov valdes att slå ihop dem till en grupp. Som informant för denna grupp tillfrågades en representant för organisationen Företagarna, vilka företräder alla Sveriges företagare. I och med organisationens huvudsyfte ansågs deras åsikter i frågan vara både relevanta och representativa. Som informanter för gruppen kreditgivare tillfrågades en representant för Bankföreningen samt en kredithandläggare på SEB. I och med detta täcktes både den centrala föreningens åsikter upp samtidigt som åsikter från en informant som arbetar mer i den faktiska verksamheten erhöles. Detta ansågs ge representativa åsikter för den aktuella intressentgruppen. Gällande gruppen stat och samhälle valdes tre informanter ut, nämligen en representant vardera för SKV, Justitiedepartementet samt EBM. SKV valdes ut för att de som rättsligt kontrollerande organ av beskattning på svenska aktiebolag i högsta grad påverkas om sloandet av revisionsplikten tas bort. Justitiedepartementet sågs av författaren som en given informant då de noga torde ha analyserat följderna av ett sloande och således ha för studien intressanta åsikter. Detta gällde även för EBM då ett sloande kan komma att få påverkan på

både mindre och större ekonomiska brott. Som brottsutredande instans ansågs därmed EBM:s åsikter i huvudfrågan vara av högt värde för denna uppsats. Sammantaget ansågs dessa tre informanter ge en relevant och representativ bild av intressentgruppen. Slutligen valdes en auktoriserad revisor från Deloitte ut som representant för revisorerna. Motivet till detta är delvis att Deloitte är en erkänd stor revisionsbyrå i Sverige samt att auktoriserade revisorer arbetar inom uppsatsens aktuella område och har ett egenintresse av revisionsplikten. Författaren ansåg i detta skede antalet informanter var tillräckligt för att ge en tillförlitlig och relevant bild av intressenternas åsikter gällande konsekvenserna av ett slopande. Detta urval är inte att se som slumpmässigt men då uppsatsen endast syftar till att uttala sig om vad intressenterna tror kommer ske utan anspråk på att generalisera ses inte detta som ett problem.

Efter att intervjuer bokats in med de för studien utvalda informanterna framtog en intervjumall som skulle användas vid samtliga intervjuer. Vid framtagandet av denna ansågs det vara av stor vikt att få fram informanternas åsikter dels om vilken funktion revisionen fyller för dem och del vilka konsekvenser ett slopande kan komma att få. Genom att på detta sätt utgå från studiens syfte samt från uppsatsens teoriavsnitt vid framtagandet av mallen anses denna på ett tillförlitligt sätt översätta verkligheten till relevant data.

Genom hela sökprocessen användes nyckelorden revision (audit), revisionsplikt, revisionens intressenter, slopad revisionsplikt samt avskaffad revisionsplikt.

3. Teori

I detta avsnitt ges en aktuell referensram för studien. Inledningsvis ges en genomgång av revisionsplikten innehåll. Därefter följer en överblick över den funktion och innebörd revisionen har för dess intressenter samt en redogörelse över intressentmodellen.

3.1 Allmänt om revisionsplikten

För att kunna förstå vilken funktion och innebör revisionen kan ha för dess intressenter är det av stor vikt att vara införstådd med vad revisionsplikten faktiskt innefattar. I detta avsnitt följer därmed en genomgång av de viktigaste lagar och regler som styr revisorns arbete samt vad själva revisionen innebär.

3.1.1 Lagstiftning

I Revisionslagen (1999:1079) finns de övergripande bestämmelserna gällande revisionsplikten. Då denna lag är indispositiv gäller dock Aktiebolagslagens (2005:551) regler inom området för svenska aktiebolag. Av 9 kap. ABL framgår att varje aktiebolag ska ha minst en godkänd eller auktoriserad revisor och att denna skall granska årsredovisning, bokföring samt styrelse och VD:s förvaltning av bolaget.

3.1.2 Revisionsplikten innehåll

”Med revisionsverksamhet skall huvudsakligen avses sådan granskning av förvaltning eller ekonomisk information som skall utföras enligt författning, stadgar eller avtal och som skall utmytna i en rapport, ett intyg eller någon annan handling som är avsedd även för andra än uppdragsgivaren”. Detta följer av 2 § p. 7 i Revisorslagen (2001:883). Denna granskning görs dels på bolagets bokföring och årsredovisning och dels av styrelse och VD:s förvaltning av bolaget. Den förstnämnda granskningen kallas räkenskapsrevision medan den sistnämnda kallas förvaltningsrevision. Syftet med räkenskapsrevisionen är att granska om bokföring och årsredovisning har upprättats enligt lag för att utifrån det bedöma om resultat- och balansräkningen stämmer överrens och därmed ger en korrekt bild av verksamheten. Syftet med förvaltningsrevisionen är granska hur bolaget förvaltats av styrelse och VD och utifrån det uttala sig om dessa bör beviljas ansvarsfrihet. Resultatet av dessa granskningar tillsammans presenteras i revisionsberättelsen, som ofta återfinns i slutet av bolagets årsredovisning. (*Revision: en praktisk beskrivning*, 2005, s. 15 ff.) Revisionsberättelsen är också det enda offentliga dokument som revisorn ger ut och därmed utgör denna ett centralt

beslutsunderlag för många av bolagets intressenter vilket ställer höga krav på dess utformning (Johansson, Nyström & Rydström, 1987, s. 74).

För att kunna göra en effektiv och tillförlitlig revision möjlig måste revisorn bedöma om årsredovisningen återspeglar de verkliga ekonomiska förhållandena i bolaget samt om uppgifterna överensstämmer med lag och ”god redovisningssed”. I detta syfte arbetar revisorerna under hela granskningen med att täcka upp följande fem delmål (*Vägledning för revision: metodik*, 1995, s. 15 f.):

- (1) **Fullständighet** - Alla redovisningstransaktioner ska ha registrerats på sådant sätt att alla affärshändelser verkligen ingår i årsredovisningen.
- (2) **Existens/tillhörighet** - Alla affärshändelser ska vara reella och ha ägt rum under redovisningsperioden.
- (3) **Riktighet** - Alla affärshändelser och konton ska ha tagits med i redovisningen med ett rättvisande belopp.
- (4) **Värdering** - Alla poster som värderats av bolaget självt skall vara upptagna till rätt belopp.
- (5) **Presentation**: Årsredovisningens olika poster ska ha klassificerats och rubricerats rätt och erforderlig information ska ha lämnats så att årsredovisningen ger en rättvisande bild över bolagets ställning och resultat samt styrelsens och VD:s förvaltning.

Inför upprättandet av revisionsberättelsen måste revisorn beakta samtliga av dessa delmål. Sammantaget ger detta revisorn en mycket god grund för att denne skall kunna göra ett korrekt uttalande om företagets räkenskaper. (*Vägledning för revision: metodik*, 1995, s. 16)

3.1.3 Väsentlighet, risk och oberoende

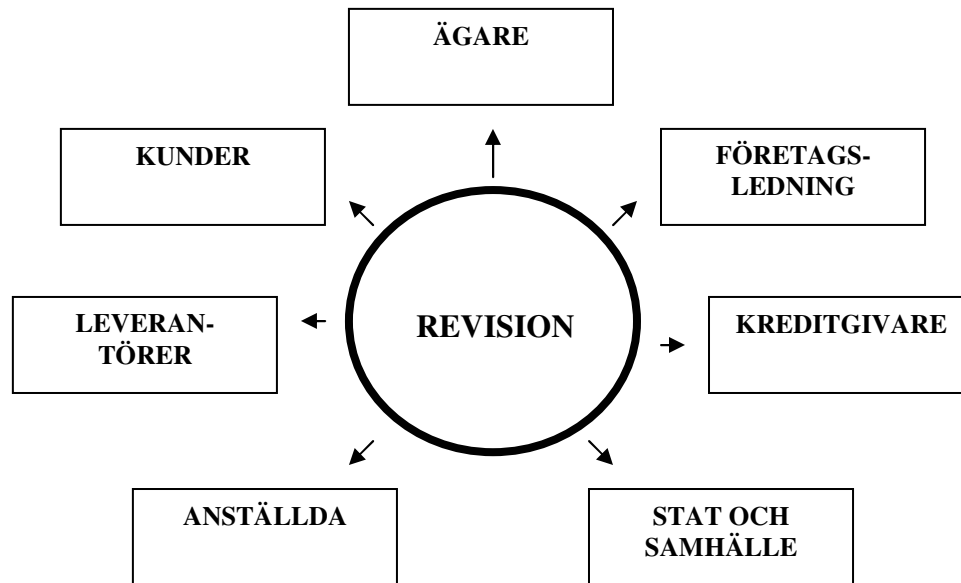
Väsentlighet är ett begrepp som genomsyrar all revision och innebär att revisorn tidigt måste identifiera områden som anses väsentliga att granska. Syftet med väsentlighetsbegreppet är att det inte får förekomma fel i bokföringen och årsredovisningen som kan vara så pass stora att de, om de varit kända, förändrar ett ställningstagande hos en användare av informationen (*Vägledning för revision: metodik*, 1995, s. 47). För att ta hänsyn till och hantera denna risk görs redan i revisionens planeringsarbete riskanalys och väsentlighetsbedömning (*Revision: en praktisk beskrivning*, 2005, s. 24). Riskanalysen ligger till grund för att revisorn skall kunna utforma relevanta granskningsåtgärder för att reducera risken till acceptabel (*Vägledning för revision: metodik*, 1995, s. 44). Den totala risken för att revisorn skall göra ett

felaktigt uttalande i revisionsberättelsen kallas revisionsrisk och består av 3 olika risker vilka är inneboende risk, kontrollrisk samt upptäcktsrisk. (*Revision: en praktisk beskrivning*, 2005, s. 24) Den inneboende risken består av möjligheten för fel på grund av bolagets verksamhet. För att kontrollera denna risk granskar revisorn ledningens integritet, erfarenhet och kunskap, bolagets verksamhet samt utnyttjar tidigare kunskap om bolaget. (*Vägledning för revision: metodik*, 1995, s. 44) Kontrollrisken finns i alla transaktioner som bolagets interna kontrollsystem har behandlat. Detta kontrollerar revisorn genom att göra en bedömning på hur pass väl utformade dessa system är. Upptäcktsrisk innebär slutligen risken för att revisionsåtgärderna inte uppdagar väsentliga fel och här måste revisorn göra en bedömning av både den inneboende risken och kontrollrisken. (*Revision: en praktisk beskrivning*, 2005, s. 25 f.)

För att kunna garantera revisionens kvalitet är slutligen en av de mest centrala delarna av revisionsarbetet att revisionen genomsyras av oberoende. Regleringen kring detta innebär i stora drag att revisorn inte får ha egenintressen i bolaget som kan leda till att denna låter bli att rapportera om fel, brister och rena oegentligheter. Oberoenderegleringen innebär även att det inte är tillåtet att den som reviderar bolagets räkenskaper även närvarat och hjälpt till med bolagets löpande bokföring eller vid själva upprättandet av årsbokslutet. (SOU 2008:32, s. 144)

3.2 Intressentmodellen

I svensk lagstiftning definieras en intressent av revisionen som den som har eller kommer att få en relation till det granskade bolaget (Svanström, 2008, s. 38). Detta innebär att aktörer i bolagets omgivning som är beroende av den information som redovisningen ger är revisionens intressenter. Med bakgrund i detta har revisionens intressentmodell utvecklats till att innehålla ett stort antal intressenter; samtliga med olika ekonomiska informationsbehov. (Smith, 2006, s. 17 ff.) Trots det skilda informationsbehovet är det av stor vikt för samtliga intressenter att förvaltning, räkenskaper och den finansiella rapporteringen sköts på ett tillförlitligt och korrekt sätt enligt de lagar och regler som finns på området. (Norberg & Thorell, 2005, s. 35 f.) Nedan i figur 1 följer den intressentmodell som är mest vedertagen inom litteraturen på det företagsekonomiska området.

Figur 1 – Revisionens intressentmodell i författarens egen version.

3.2.1 Ägare

Vilka intressen en ägare har av revisionen beror till stor del på om ägaren är den samma som företagsledaren eller ej (Smith, 2006, s.18 f.). I de fall då funktionerna inte är skilda åt har ofta ägaren full insyn i bolaget varför en oberoende granskning förefaller mindre betydelsefull (Blakey, 2006). Om dessa funktioner däremot är skiljda åt kan ägarna använda företagets reviderade redovisning som grund för tveksamheter angående styrelsens arbete. Ägarna är också intresserade av att inga oegentligheter skett i företaget och detta intygas genom revisorns revisionsberättelse. Vidare kan reviderade räkenskaper vara avgörande för en ägare i bedömningen om denne ska köpa, sälja eller behålla aktier i bolaget. (SOU 2008:32, s. 252 f.)

3.2.2 Företagsledning

I företagsledningen sitter personer med det yttersta ansvaret för bolagets ekonomiska tillväxt och lönsamhet. Vidare är det denna funktion i bolaget som ytterst ansvarar för bokförings- och förvaltningsfrågor. Med bakgrund i detta finns det inom företagsledningen ett intresse av att detta arbete granskas av en oberoende person. Detta intresse finns både ur en intern (i syfte att upptäcka felaktigheter) och extern (som en kvalitetssäkring av det jobb som utförts) aspekt. Vidare lämnar ofta en revision även plats för rådgivning och förbättringsförslag vilket är av stort intresse för företagsledningen. (SOU 2008:32, s. 246)

3.2.3 Kreditgivare

Kreditgivarna kan enkelt uttryckt sägas ha ett intresse av att utifrån den finansiella informationen från ett bolag avgöra om denna kommer kunna betala tillbaka eventuella lån och medföljande ränta. Den oberoende kontroll som revisionen innebär gör att ett bolags betalningsförmåga säkras och garanteras. (Smith, 2006, s. 20 f.) I och med detta kan således bolagens finansiella information på ett tillförlitligt sätt användas av kreditgivare för att beräkna kreditrisken förenad med lånet. På kort sikt är kreditrisken förenad med eventuella soliditets- och likviditetsproblem och på längre sikt kan informationen användas för att göra framtida prognoser av bolagets lönsamhetsutveckling. Kreditgivare ses ofta som en av de största intressenterna till reviderade räkenskaper, i alla fall i de mindre bolagen. (Norberg & Thorell, 2005, s. 37 ff.) Det är även just i bankernas kontakt med dessa mindre bolag som revisionen kan bli mer betydelsefull ur ett kostnadsperspektiv. Studier har visat ett samband mellan storleken på räntan och storleken på bolaget; ju större bolag desto lägre ränta. (Blackwell, Noland & Winters, 1998)

3.2.4 Stat och samhälle

Inom samhället finns en rad antal aktörer med olika intressen av revision. Staten anses ofta inta en särställning i denna samlade intressentgrupp då de i egenskap av skatteindrivare är intresserade av att redovisningen i företaget skett enligt aktuella lagar och regler. Det är bolagets eget ansvar att se till att den skatt som betalas in till SKV, och som baseras på bolagets egen redovisning, är korrekt varför denna myndighet självklart har ett stort intresse av en oberoende kontroll av dessa finansiella uppgifter. Revisionen blir således en garanti för ett effektivt beskattningssystem (SOU 2008:32, s. 245) Skulle revisorn finna att redovisningen inte skötts ändamålsenligt, och därför inte är korrekt, rapporteras detta till SKV genom den så kallade orena revisionsberättelsen.

Även EBM och Brottsförebyggande Rådet (BRÅ) brukar omnämnas som två av revisionens största intressenter i samhället. Detta beror på att revisionen kan leda till att ekonomiska brott upptäcks och eventuellt förebyggs. Revisorn lyder under en så kallad anmälningsskyldighet som innebär att denne måste anmäla brott, och i huvudsak då ekonomiska brott, som upptäcks till åklagare. Denna skyldighet uppkommer dock först då det finns misstanke om brott. Exempel på brott som måste anmälas är bedrägeri, förskingring samt mutbrott. Det är dock viktigt att poängtera att revisionen som företeelse inte i sig syftar till att upptäcka brott, trots att den oberoende kontrollen ska fungera förebyggande. (Norberg & Thorell, 2005, s. 21 ff.)

3.2.5 Anställda, leverantörer, kunder och revisorer

Revisionens främsta syfte brukar omnämnas vara en effektiv fördelning av kapitalet, vilket talar för att ägare, kreditgivare samt stat och samhälle är revisionens främsta intressenter (SOU 2008:32, s. 246). Självklart kan även anställda, leverantörer och kunder dra nytta av en oberoende kontroll, men ofta anses annan företagsspecifik information vara mer väsentlig för dessa. Anställda kan använda den finansiella informationen som en riktlinje gällande främst fortsatt anställning medan leverantörens intresse av reviderade räkenskaper i första hand ligger i att avgöra om en lång- eller kortsiktigt relation ska inledas med bolaget. Kunder kan använda reviderade räkenskaper för att avgöra hur pass pålitligt bolaget är gällande leverans av tjänst eller slutförande av ett projekt, allra helst vid förskottsbetalningar. (Smith, 2006, s. 21 ff.) Det är dock troligt att dessa intressenter använder annan typ av information i detta syfte varför deras behov av revision torde kunna anses mindre än tidigare omnämnda intressenter.

En intressent som inte medtagits i modellen men som ändå behöver belysas är revisorerna själva. Som tidigare påpekats finns idag en lagstadgad revisionsplikt för samtliga aktiebolag i Sverige. Detta kan ses som en garanti för att efterfrågan på revisionen som profession är säkrad, speciellt med tanke på de kompetenskrav som ställs upp i lagen och därmed elimineras konkurrens från lekmannarevisorer.

3.3 Revisionens funktion och innebörd för intressenterna

Med bakgrund redogörelsen ovan bör det framgå att de som har ett intresse av den oberoende kvalitetssäkring som revisionen innebär är många. Det bör även stå klart att många av dessa intressenter har olika informationsbehov. Samtidigt brukar det ofta talas om en utbredd intressekonflikt där revisorn, på grund av den omfattande regleringen på området, tvingas lägga stort fokus på att göra rätt snarare än att tillgodose och skydda olika intressenter. (Öhman, Häckner, Jansson & Tschudi, 2006) Revisionen får även allt mer en rådgivande funktion där revisorn kan arbeta mer proaktivt och konsulterande snarare än kontrollerande (Johansson et al., 1987, s. 79 f.).

Det talas ofta om att revisorn har två roller; en kontrollerande och en rådgivande roll. Den kontrollerade rollen ses ofta av allmänheten som revisorns främsta uppgift. Det är självklart av stor vikt att bolagets finansiella information speglar verkligheten men revisionens utveckling har gjort att den idag även har en viktigt rådgivande funktion. Genom revisorns kunnande och erfarenhet blir denne en tillgång för bolaget så till vida att revisorn även kan

fungera konsulterande. (Johansson, Nyström & Rydström, 1987, s. 79) Med bakgrund i detta har dagens revision utvecklats till att få en mer omfattande innebörd och funktion för allt fler intressenter, alla med olika preferenser.

.....

4. Redogörelse för intervjuer

I detta avsnitt ges en presentation av vad som framkommit i de intervjuer som genomförts.

.....

4.1 Ägare och företagsledning

Inom dessa intressentgrupper gjordes en intervju med regionchefen för intresseorganisationen Företagarna i Uppsala.

4.1.1 Intervju med Företagarna

Företagarna kan sägas företräda alla Sveriges företagare och arbetar främst för att förbättra förutsättningarna för att starta, driva, utveckla och äga företag i Sverige. Företagarnas medlemmar är främst företagare som äger sina egna företag. Företagarna driver dessa frågor genom att i första hand kommunicera med allt från ministrar till fackföreningar och arbetet präglas av att vara ute hos små och stora företagare runt om i landet. (*Om Företagarna*, 2010)

I intervjun med Företagarna framkom att organisationen inte har någon teknisk åsikt om sloandet av revisionsplikten utan de ser det från ett kostnadsperspektiv för den lilla företagaren. I och med lagändringen kommer revisionen att bli efterfrågebaserad vilket innebär att den fiskala delen av revisionen kommer minska och revisorn måste konkurrera med sin kunskap på ett annat sätt än tidigare. Detta anses även leda till att priserna inom revisionsbranschen sjunker. Det anses också positivt för bolagen ur den synvinkeln att svenska bolag i och med ett slopande på ett bättre sätt kan konkurrera med utländska bolag i länder utan revisionsplikt. Företagarna ställer sig dock mycket negativa till det följdförslag där SKV får möjlighet att granska ett bolags bokföring när som helst under löpande år. Vidare anser Företagarna att förslaget om att bolag ska tvingas uppge i deklARATIONEN om de biträtts av revisor kommer leda till att SKV kommer använda detta som urvalsparameter för vidare granskning. Således kommer det skiljas på de bolag som biträtts av en kvalificerad revisor från de som inte biträtts vilket anses motverka många av de fördelar som ett slopande kan innebära. Gällande eventuella omfördelningar av kostnaden för revision anser Företagarna att ett tänkbart utfall är att SKV får ta en del av revisionskostnaden i form av utökad kontroll. (Företagarna, 2007)

Gällande fortsatta krav på reviderade räkenskaper tror Företagarna att det finns andra intressenter i samhället som kommer även efter ett slopande kommer kräva kontrollerade räkenskaper. Exempelvis förmodas bankerna även i fortsättningen kräva någon form av oberoende kontroll av räkenskaperna för att bevilja utlåning. En negativ förändring med slopandet av plikten anser Företagarna vara att bolag som inte tidigare upplevt någon nytta med revision, och den kvalitetssäkring som den bidrar med till andra externa och interna intressenter, kommer välja bort ett viktigt verktyg för att kunna avgöra hur ditt bolag mår. Om det går dåligt för ett bolag och ägaren tvingas skära ner på kostnaderna tror Företagarna att många då kan komma att väljer bort revision utifrån resonemanget ”Jag får ta det senare”. Företagarna förnekar därmed inte att revision är ett nyttigt verktyg men att ett slopande kan komma att leda till att revisorn i framtiden kan tänkas agera mer som en rådgivare. Det är också en välkommen tänkbar effekt av slopandet; revisorn blir då mer av en ”sparringpartner” till företagaren och kan verka proaktivt och stöttande. (Företagarna, 2007)

4.2 Kreditgivare

Inom denna intressentgrupp gjordes två intervjuer; en med en representant för Svenska Bankföreningen och en med en kredithandläggare på SEB.

4.2.1 Intervju med Bankföreningen

Bankföreningens medlemmar är svenska banker och finansbolag och företräder således dessa i Sverige. Detta sker genom att Bankföreningen representerar medlemmarna gentemot myndigheter och organisationer. En av föreningens centrala uppgifter är att analysera och reagera på förslag till lagar och liknande som berör bankerna, vilket i högsta grad gäller förslaget om slopad revisionsplikt. (*Om Bankföreningen, 2010*)

Vid intervjun med Bankföreningen framkom att de ställer sig bakom förslaget att slopa revisionsplikten och att de inte anser det troligt att ett avskaffande av plikten leder till någon större förändring för bankerna. Orsaken till detta är att bankerna även efter ett eventuellt slopande kommer fortsätta kräva att bolag som vill låna pengar måste ha reviderade, eller på annat sätt kontrollerade, räkenskaper. Om denna kontroll sker genom en lättare form av revision eller en frivillig revision låter Bankföreningen vara osagt. Att slopandet skulle innebära en högre kostnad för bankerna i form av större kontroller och fler anställda för detta ändamål menade Bankföreningen inte var att vänta då bankerna även i fortsättningen kommer kräva någon form av kontrollerade räkenskaper. (Bankföreningen, 2007)

4.2.2 Intervju med SEB

SEB grundades 1856 och är idag en av norra Europas ledande finanskoncerner. SEB:s målgrupp är företag och individer med höga krav på kvalitet och koncernen rymmer spetskompetens inom alla finansiella områden. (Om SEB, 2010)

SEB anser att sloandet av revisionsplikten är en positiv utveckling för aktiebolagen i landet. Idag lägger många bolag ned mycket tid och pengar på att upprätta årsbokslut med tillhörande revisionsberättelse, en plikt som ofta ses som en börda både ur kostnads- och tidssynpunkt. Samtidigt ses revisionsplikten som positiv för de bolag som inte är lika kostnadskänsliga i och med att revisionen har ett värde för bolaget. (SEB, 2007)

Gällande framtida kreditgivning till aktiebolag menar SEB att denna sannolikt kommer likna den kreditgivning som idag finns till andra bolagsformer än aktiebolag utan revisionsplikt. I de fall då bolaget inte har reviderade räkenskaper använder sig banken av de underlag som skattemyndigheten har om företaget. Den framtida skillnaden för banken anses dock bli att enkelheten och tryggheten i att kunna använda den kontrollerade finansiella informationen i årsredovisningen försvinner. (SEB, 2007)

Revisionspliktens slopande kan enligt SEB komma att påverka behandlingstiden för vissa ärenden i negativ bemärkelse. Har företaget inte reviderade siffror kan det ta längre tid att behandla ärendet, detta på grund av att en djupare analys av bolaget måste genomföras. Revisionsplikten ses av banken som en "hygienfaktor" och grunden för kreditgivning är först och främst förtroende samt kassaflöde. Revision kommer i framtiden vara till fördel för de aktiebolag som väljer att ha kvar denne då banken snabbare och enklare kan besluta om kreditgivning. En möjlig konsekvens av sloandet skulle kunna vara att banken tvingas ta ut en högre ränta vid utlåning till oreviderade bolag för att kompensera de högre kostnader som en djupare analys av bolaget innebär. (SEB, 2007)

4.3 Stat och samhälle

Inom denna intressentgrupp gjordes tre intervjuer; en med SKV:s rättsliga specialist, en med Justitiedepartementets kansliråd och en med en ekobrottsrevisor på EBM.

4.3.1 Intervju med Skatteverket

SKV är en förvaltningsmyndighet för beskattning, fastighetstaxering, folkbokföring och bouppteckningar. Verksamheten består främst i att ta emot och granska deklARATIONER samt att hantera andra skatteärenden åt medborgare och företag. (*Om SKV, 2010*)

SKV ställer sig negativa till förslaget om slopad revisionsplikt för aktiebolag i Sverige då de tror att ett slopande kan komma att innebära fler skattefel och ökat skattefusk. Om förslaget går igenom menar de att redovisningsstandarden i Sverige kommer att sjunka och antalet korrekta skatteunderlag därmed minska. För att motverka en sådan utveckling måste SKV utöka sina insatser vilket innebär ett ökat behov av resurser. Samtidigt påtalas av SKV att slopandet måste ses ur ett större perspektiv. Slopande ses som ett naturligt steg i processen att minska kostnaderna för att driva och äga bolag i Sverige. SKV jobbar även inom andra områden med att förenkla för bolag och menar att många fel som begås inom företagandet beror på okunskap hos de som driver bolagen. I detta syfte anses det vara uppenbart att revisorns närvaro har en preventiv effekt vad gäller felen i redovisning hos bolagen då revisorn erbjuder en möjlighet att göra rätt från början. Andra fördelar med revision anses vara att revisorn fungerar som ett bollplank där denne kan ge en rapport om hur bolaget mår ekonomiskt. Efter ett slopande tror dock SKV att bolag istället kan komma att anlita en redovisningskonsult som därmed kan ersätta bortfallet av revision. (SKV, 2007)

Ett möjligt problem som påtalas av SKV är det faktum att det i små bolag finns incitament till att stoppa in privata utgifter i verksamheten på grund av att beskattning i inkomstlaget tjänst är högre än i näringsverksamhet. I och med ett slopande försvinner revisorns ”nålsöga” gällande detta vilket betyder att det skapas en ny uppgift för SKV med att försöka motverka ett sådant förfarande. I övrigt anser SKV att ett slopande inte kommer innebära mer kontrollarbete för myndigheten utan tidigare använda arbetsmetoder så som riskkalkylering av företag kommer fortsätta användas. Vidare kommer myndigheten även arbeta mer preventivt genom att sprida information för att ge företagarna en möjlighet att göra rätt från början. Ur det perspektivet anses dock slopandet innebära en ny arbetsbelastning eftersom företagarna i högre utsträckning kan komma att vända sig direkt till SKV istället för till revisorn. Inom SKV diskuteras även vilka övriga kompensationsåtgärder som myndigheten måste genomföra. SKV kommer dock inte göra skillnad på om bolag är reviderade eller inte i valet om en vidare granskning ska ske eller inte. Att det kommer ske någon hetsjakt på oreviderade bolag dementeras helt. I och med att regeringen beslutat om slopad revisionsplikt menar SKV

att det vore olämpligt att jaga dem som nyttjar den möjligheten då detta inte ger lagändringen en reell möjlighet. (SKV, 2007)

4.3.2 Intervju med Justitiedepartementet

Justitiedepartementets huvudsakliga uppgift är att stifta nya lagar. Verksamheten genomförs grundlagar, rättsväsende, civil- och straffrätt, process- och förvaltningsrätt, brottmålsärenden, nådeärenden och migrationsfrågor. Departementet arbetar också inom ramen för EU:s verksamhet genom internationella sammanslutningar. (*Om Justitiedepartementet*, 2010)

Justitiedepartementet menar att det är viktigt för den utredning som nu sitter att tillhandahålla ett bra beslutsunderlag för riksdag och regering om vilka åtgärder som krävs för att intresset för skattekontroll och i viss mån ekobrottskontroll skall bibehållas. Situationen är dock inte helt ny eftersom det finns en taxeringslagstiftning som hanterar bolag som idag inte är revisionspliktiga. Det som kommer att ske om revisionsplikten avskaffas är att SKV får hantera fler bolag som inte kvalitetsgranskats av en revisor. Rent praktiskt finns det olika möjligheter att bemöta detta varvid en variant är att ge SKV mer ekonomiska resurser för att utöka sin kontrollverksamhet eller ge dem andra maktmedel. Om detta pågår redan en utredning. (Justitiedepartementet, 2007)

4.3.3 Intervju med EBM

EBM är den centrala kraften bakom all ekonomisk brottsbekämpning i Sverige. EBM fokuserar sin verksamhet på grova ekonomiska brott men resurser läggs även på mindre brott där lagföringen har ett preventivt syfte. De brott som behandlas är bokföringsbrott, konkursrelaterade brott, skattebrott, insiderbrott och EU- bedrägerier. Inom EBM finns många specialister vilka tar hand om brott där mer avancerad kunskap om näringslivsförhållanden samt finansiella förhållanden behövs. (*Om EBM*, 2010)

EBM tror att revisionspliktens slopande för aktiebolag med stor sannolikhet kommer leda till att de oäktsamma skattebrotten ökar, vilket totalt sett ökar inflödet av brott. Vidare menar de att det finns en risk att konkursrelaterade brott ökar eftersom att bolag utan revisor kommer att ha en sämre styrning jämfört med bolag med revisor. Sammantaget ser EBM att det finns en stor risk att arbetsbördan för myndigheten ökar i och med att konkursrelaterade brott ökar i omfattning och svårighetsgrad. Vidare påpekas att just aktiebolag som associationsform ofta används som brottsverktyg i organiserad brottslighet. Ekobrotten utförs i stort sett uteslutande

i mindre aktiebolag som efter ett slopande kommer kunna välja bort revision. Därmed kommer möjligheten att snabbare avbryta brottslig verksamhet samt att utreda brottsligheten minska i avsaknad av en oberoende revisor. Enligt EBM går det inte att bortse från fördelen med revisorns anmälningsskyldighet; det går mycket snabbare och effektivare att utreda och lagföra brott med rådande revisionsplikt. När huvuddelen av aktiebolagen i Sverige inte längre kommer omfattas av revisionsplikt skapas ett problem då de bolag som riskerar att bli anmälda är de som faktiskt valt att ha revision kvar. Slutligen kommer sannolikt de revisorer som tidigare gjort anmälningar enligt penningtvättilagen efter ett slopande inte längre kunna göra det eftersom dessa bolag troligen kommer välja bort revision. Detta går tvärtemot den skärpning som pågår inom EU och Sverige mot just penningtvätt. (EBM, 2007)

4.4 Revisorer

Inom denna intressentgrupp gjordes en intervju med en auktoriserad revisor på Deloitte.

4.4.1 Intervju med en auktoriserad revisor

Den intervjuade revisorn menar att förslaget om att slopa revisionsplikten för samtliga svenska aktiebolag främst beror på att den nu sittande borgerliga regeringen utlovat förenklningar för småföretagare i landet. Att slopa revisionsplikten är en del i detta förenklingsarbete men informanten ser det som den ”enkla utvägen” då staten idag inte har resurser att utföra ett motsvarande arbete som revisorer idag gör. Informanten menar att slopandet signalerar ett ställningstagande från statens sida med innebörden att ”det inte är så noga att det är rätt”. SKV anses inte heller ha de resurserna som behövs för att utföra ett motsvarande arbete. Informanten pekar dock på den vanliga kritiken mot revision i form av utspel kring att revisorer ändå missar att upptäcka stora fel som leder till stora ekonomiska skandaler världen över. Att detta är ett faktum dementeras inte men samtidigt påpekas att det aldrig har varit, och fortfarande inte är, revisorns uppgift och roll att för statens räkning agera kontrollant. Trots detta är det ofta revisorn som upptäcker oegentligheter och ett problem med ett slopande är just att staten, genom Skattemyndigheten, inte kommer kunna upptäcka felaktigheter och fusk i samma utsträckning. Något som informanten ser som skrämmande är en utveckling där bolaget i sina deklarationsuppgifter till SKV måste uppge om de biträts av kvalificerad revisor eller ej. Detta anses eliminera en stor del av den frivillighet som ligger bakom förslaget i och med att detta kommer skrämja många till att ha kvar sin revisor. Att fortsätta att biträddas av revisor för att slippa bli kontrollerade av SKV tror informanten kommer bli verklighet vid ett slopande. Följaktligen kommer inte mindre aktiebolag känna att

de valt revisionen frivilligt utan för att slippa undan myndighetskontroll. (Auktoriserad revisor Deloitte, 2007)

Gällande den frivilliga revisionens utformning påpekas delvis att denna även efter ett slopande bör följa de statliga normerna, det vill säga att endast en modell för revision bör finnas. En utveckling som går åt ett annat håll, där exempelvis en ”revision light” eller liknande uppkommer, vore olyckligt och förvirrande för de som använder räkenskaperna som beslutsunderlag. Vill en kund biträdas av revisor och denne skriver en revisionsberättelse så ska intressenter kunna förlita sig på att räkenskaperna är kontrollerade av just en kvalificerad revisor. Informanten uttrycker en stark förhoppning i att endast en modell för revision kommer finnas efter ett slopande så att en revision alltid är en revision. I annat fall bör det inte få kallas för revision utan snarare en review eller liknande, det vill säga att kontrollen genomförs på ett simplare sätt efter den metodik som redan finns för den typen av granskning. (Auktoriserad revisor Deloitte, 2007)

Gällande påverkan på revisionsbranschen tror informanten inte att det kommer ske några större förändringar. Delvis anses detta bero på att ett flertal aktörer i samhället även efter ett slopande kommer kräva reviderade räkenskaper, exempelvis banker. Det anses inte troligt att bankerna kommer ta på sig dessa ökade kostnader i form av merarbete. Det som kan komma att ske är dock att de kontakter som redan är upparbetade mellan revisorer och kunder kan komma att ändra form från ren revision till en mer rådgivande karaktär. Ett slopande anses även kunna skapa problem inom så kallade kombiuppdrag där bolag både har en person som hjälper till med löpande redovisning och en annan person, från ett annat bolag än de som hjälper till löpande, som reviderar dessa. Vid ett slopande ses det som en möjlig utveckling att dessa kunder avslutar samarbetet med revisorn och istället utökar samarbetet med redovisningskonsulten. Här menar informanten att det är av stor vikt att även inom revisionsbranschen erbjuda denna typ av löpande hjälp för att inte tappa kunder. Detta anses främst vara ett problem på mindre kontor där klientelen ofta är mindre kunder, medan större revisionsbyråer i de större städerna inte kommer uppleva samma förändringsbehov. (Auktoriserad revisor Deloitte, 2007)

5. Analys och diskussion

I detta avsnitt följer en diskussion över vilka konsekvenser som intressenterna tror att förslaget om slopad revisionsplikt kommer få. Diskussionen utgår från den referensram som tidigare presenterats i uppsatsen.

5.1 Konsekvenser enligt intressenterna

Då beslut togs om att införa en allmän revisionsplikt för samtliga aktiebolag i Sverige grundades detta främst på den brottsförebyggande effekt som revisionen ansågs ha. I takt med ett ökat generellt regelförenklings- och harmoniseringsarbetet inom EU på området, samt ett ökat missnöje hos mindre aktiebolag över plikten att biträdas av revisor, har dock revisionsplikten kommit att ifrågasatts allt mer. När förslaget om slopad revisionsplikt lades fram innebar detta således en skiftning där revisionens brottsförebyggande roll fick stå tillbaka för behovet att minska de mindre aktiebolagens kostnad för revision. Viktigt är dock att lyfta fram att det inte varit nyttan av revisionen i sig som ifrågasatts utan själva plikten att biträdas av revisor.

Jämfört med många andra europeiska länder är den svenska revisionsplikts omfattning för aktiebolag mer omfattande och vidsträckt. En följd av detta är att revisionens intressenter blivit stort till antalet. En annan följd effekt är att de olika intressenterna utvecklat olika typer av informationsbehov av reviderade räkenskaper. Med bakgrund i detta har revisionens betydelse och roll kommit att skilja sig åt mellan intressentgrupperna, något som tydligt framkommit i de intervjuer som gjorts i denna uppsats. I vissa frågor finns dock likstämmighet mellan olika intressentgrupper gällande de konsekvenser ett slopande av plikten kommer få. Samtidigt finns det väldigt många fall där olika intressentgrupper ser helt olika på vad ett slopande kommer innebära. Det är just denna spännvidd mellan olika intressentgrupper som anses intressant att lyfta fram i detta avsnitt. Något som dock gäller för samtliga intressentgrupper är att det finns en tydlig tendens till att endast se slopandet av plikten ur sitt eget perspektiv. Detta gäller i hög grad de intervjuer som gjorts med företrädare för respektive intressentgrupp i denna uppsats. I och med detta har revisionsplikts mångsidiga roll utkristalliserats.

5.1.1 Ägare och företagsledning

Enligt intressentmodellen kan ägare och företagsledare använda reviderade räkenskaper som grund för tveksamheter angående styrelsens arbete. Vidare kan reviderade räkenskaper utgöra grund för beslut om försäljning eller inköp av aktier i bolaget. I intervjun med Företagarna var dock detta inte något som lyftes fram och Företagarna ställer sig positiva till förslaget att slopa plikten. Istället centrerades resonemangen kring nödvändiga kostnadsbesparingar för den lilla företagaren. Detta kan bero på att Företagarna som organisation inte är verksamma för de aktiebolag där styrelse och ägare är skiljda åt. Således anses Företagarnas konsekvensbeskrivning främst riktas kring slopandets konsekvenser för mindre ägarledda aktiebolag. Enligt den teoretiska modellen ger revision även plats för ekonomisk rådgivning vilket är något som Företagarna också påpekar. Av intervjun går att utläsa att Företagarna tror att slopandet av revisionsplikten kommer innebära att färre bolag påtvingas revision och istället kommer välja en mer rådgivande ekonomisk tjänst. Företagarna tror även att slopandet kommer leda till ökad konkurrens inom revisionsyrket och att priserna inom branschen kommer sjunka. Detta skulle i sin tur enligt informanten leda till att fler upplever en ökad nytta av revision. Men för att detta ska bli verklighet framlyfter Företagarna vikten av att valet av att inte biträdas av revisor inte blir en urvalsparameter för utökad kontroll från SKVs sida. Därmed ställer sig Företagarna skarpt kritiskt till förslaget som innebär att SKV får möjlighet att granska ett bolags bokföring när som helst under löpande år.

5.1.2 Kreditgivare

Representanter för intressentgruppen kreditgivare menar att det för banker och andra kreditinstitut finns flera sätt förutom revision att avgöra om ett bolag ska beviljas lån. Med bakgrund i detta ställer sig dessa bakom förslaget att slopa plikten. Dock anses denna åsikt motsäga teorin som framlyfter just revisionen som kreditgivares främsta verktyg för avgörande av bolags betalningsförmåga. Att den teoretiska modellen och representanternas svar skiljer sig åt kan förklaras i att modellen inte utgår från alla verktyg en bank använder för att kreditbedöma ett bolag utan endast beskriver revisionens nytta som ett av dessa verktyg.

Representanten för SEB påpekar att en högre utlåningsränta kan bli konsekvensen av att ett bolag saknar reviderade räkenskaper. Den andre representanten för intressentgruppen menar dock att inget kommer förändras för bankerna i och med ett slopande av revisionsplikten. Dessa två representanters åsikter kan till en början verka stå i motsats till varandra men analyseras de djupare finns en likstämighet att finna. SEB påpekar att en högre

utlåningsränta kan vara resultatet om ett bolag saknar reviderade räkenskaper, detta eftersom bankens analys av bolaget då tar längre tid och kostar mer. Dock blir intäkten för banken större då resultatet blir att lånet blir dyrare, i och med en högre ränta. Sammantaget täcks således de ökade kostnaderna upp av ökade ränteintäkter. Resultatet blir således oförändrat ur bankens perspektiv. Detta resonemang styrks av Bankföreningen som påvisar just detta; banker och andra kreditgivare kommer inte få ökade kostnader i och med att frånvaro av reviderade räkenskaper kompenseras med högre utlåningsränta. Dock anser båda representanterna att det är lättare att bedöma om eventuell kreditgivning då ett bolag har reviderade räkenskaper varför bolag som väljer att behålla revisorn kommer få lättare att få lån.

5.1.3 Stat och samhälle

SKV intar en särställning i intressentgruppen stat och samhälle i egenskap av skatteindrivare. Statens främsta intresse enligt intressentmodellen är att bolag betalar skatt enligt gällande lagar och regler; något som bolaget själv ansvarar för. Enligt intressentmodellen är just revisionen det som garanterat att ett effektivt beskattningssystem upprätthålls. Med bakgrund i detta ställer sig SKV inte bakom förslaget att slopa revisionsplikten.

Representanten för SKV påpekar ett flertal negativa konsekvenser av slopandet som alla har sin grund i att beskattningssystem kan komma att försvagas med ett slopande. Den främsta anledningen till detta sägs vara att revisionen har en preventiv funktion då fel och brister upptäcks i ett tidigt skede. Vidare anses revisionen sprida nödvändigt information och även ur det perspektivet fungera preventivt. För att täcka upp för detta bortfall anser SKV, och även representanter för övriga intressentgrupper, att myndigheten kommer få ökad kostnad då de måste förstärka sin kontrollverksamhet. Detta är även något som Justitiedepartementet är medvetna om varför de initierat en utredning kring hur dessa ökade resursbehov ska täckas upp.

Enligt EBM kan följderna efter slopandet av revisionsplikten bli ökat inflöde av ekonomiska brott samt ökad komplexitet i de ärenden som kommer in, vilket innebär en ökad arbetsbelastning hos EBM. Med bakgrund i detta ställer sig EBM kritiska till förslaget om ett slopande av revisionsplikten. EBM påvisar även problematiken i att bolag som sysslar med ekonomisk brottslighet är just de som kommer välja bort revisorn. Detta anses gå stick i stäv med den skärpning som pågår inom EU mot ekonomisk brottslighet. Förslaget kritiseras även

för att inte presentera eventuella andra åtgärder som skulle kunna täcka upp för sloandet av revisionsplikten ur ett brottslighetsperspektiv.

5.1.4 Revisorerna

Representanten för revisorerna ställer sig bakom förslaget om att slopa revisionsplikten men ser ändå en rad problem med ett slopande. Det ses som centralt att minska kostnaderna för mindre bolag men att slopa plikten anses vara en ”enkel utväg” samtidigt som SKV inte anses ha tillräckliga resurser för att täcka upp för revisionens kontrollfunktion. Vidare anser informanten att revisorns roll kommer förändras från kontrollerande till mer rådgivande. Mindre kontor måste således kunna erbjuda mer löpande hjälp och rådgivning istället för enbart revision för att inte tappa kunder. Därmed kommer konkurrensen inom revisionsbranschen öka men främst på landsbygden där de mindre kontoren finns. Dock anses konkurrensen inom revisionsbranschen i städerna förbli opåverkat. Den auktoriserade revisorn påtalar slutligen en oro för att SKV kommer följa upp de bolag som väljer bort revision, något som skulle hämma själva syftet med ett slopande av revisionsplikten. Skulle detta bli fallet kommer bolag även efter ett slopande välja att biträdas av revisor, inte för att bolagen vill detta utan för att undvika utökad kontroll från SKV.

.....

6. Avslutning

I detta avslutande avsnitt knyts uppsatsens syfte samman med den ovan förda diskussionen.

Här ges även förslag till vidare forskning inom ämnet.

.....

6.1 Slutsats

Syftet med detta examensarbete har varit att ur ett intressentperspektiv beskriva de konsekvenser ett slopande av revisionsplikten för små aktiebolag anses få. Arbetets frågeställning har således varit ”vilka konsekvenser får lagändringen enligt intressenterna?”. För att utreda detta ha intervjuer gjorts med de intressenter som i gängse litteratur på området ansetts ha störst nytta av revisionsplikten. Under arbetets gång har några konsekvenser av slopandet av revisionsplikten utkristalliserats. Dock påvisar också denna uppsats revisionens mångsidiga roll och att den riktar sig till många olika intressenter vars behov ser olika ut.

I det empiriska materialet som presenterats i tidigare avsnitt finns vissa konsekvenser som påvisats av flera än en intressentgrupp. Samtliga informanter i respektive intressentgrupp, förutom företrädare för intressentgruppen stat och samhälle, ställer sig bakom ett slopande av revisionsplikten. Detta tyder på att slopandet ligger i linje med hur revisionens roll och betydelse har utvecklats i samhället och för dess intressenter. Viktigt att poängtera är dock att trots att de flesta informanter är för ett slopande så är det inte revisionen i sig som kritiserats. Det som ifrågasätts är istället själva tvånget att biträdas av revisor. Framför allt har denna bild utkristalliserats i intervjun med Företagarna. Här påvisas hur tvånget gör att mindre aktiebolag inte ser revisionen som något som ger mervärde utan snarare som ett ”nödvändigt ont”. Skulle plikten slopas skulle detta leda till en mer efterfrågestyrd marknad där bolag själva kan välja dels om de vill biträdas av revisor och dels ha möjlighet att själva välja omfattningen av revisionen. Företagarna spår även en utveckling där mer rådgivning snarare än kommer efterfrågas. Att revisionsbranschen lyckas anpassa sig efter dessa förändringar torde således vara en förutsättning för att inte tappa kunder.

Orsaken till att informanterna i intressentgruppen kreditgivare är för ett slopande finns att finnas i att de själva anser sig kunna styra hur ett eventuellt bortfall ska kompenseras. Med bakgrund i detta är inte denna intressentgrupp lika beroende av det lagstadgade tvånget att biträdas av revisor för att tillgodose sina informationsbehov av revision. Av intervjuerna med

företrädare för denna intressentgrupp har det framkommit att de dels ser utveckling där de även efter ett slopande kommer kräva reviderade räkenskaper för att bevilja lån och dels en utveckling där andra verktyg för att utreda bolags kreditvärdighet kommer användas i större utsträckning. Dock kommer det sistnämnda leda till en situation då utredningen kommer ta längre tid och därmed leda till högre räntor. Med bakgrund i detta kan en situation efter ett slopande av plikten bli att bolag som har reviderade räkenskaper erhåller en mer fördelaktig ställning till banker och andra kreditinstitut jämfört med bolag utan revisor. Detta skulle kunna motverka slopandets syfte att öka revisionens frivilliga karaktär.

Även företrädaren för revisorerna ställer sig bakom förslaget att slopa revisionsplikten. Dock lyfts en del tveksamheter fram kring huruvida ett slopande av plikten är rätt väg att gå för att erhålla förenklingar för småföretagare i landet. Skulle revisorerna inte ställa sig bakom förslaget skulle detta innebära att de underminerar värdet av sin egen tjänst. Med bakgrund i detta är det inte förvånande att de ställer sig bakom förslaget. Precis som informanterna i intressentgruppen ägare och företagsledning spår revisorerna att ett slopande kommer innebära stora förändringar i utformningen av själva tjänsten. Dock anser informanten att den största förändringen kommer ske på de mindre kontoren ute på landsbygden där de flesta mindre bolag finns.

Medan informanter i de ovan nämnda intressentgrupperna ställer sig bakom ett slopande av revisionsplikten ställer sig informanter i intressentgruppen stat och samhälle mer kritiska till förslaget. Orsaken till detta finns främst att finna i att SKV ser tvånget att biträdas av revisor dels som ett preventivt arbete för att bolagen ska göra rätt från början men även som en kontroll av att bolagens ansvar för korrekta beskattningsunderlag sköts tillfredsställande. För att kompensera detta bortfall krävs utökade resurser vilket kommer leda till ökade kostnader. Företagarna menar att den ökade kostnaden kommer ta form som en utbyggnad av kontrollverksamheten eller som utbyggnaden av funktionen där företagare kan få hjälp från SKV istället för revisorn. I den auktoriserade revisorns intervju går dock att utläsa att staten i nuläget inte har resurser att genomföra det arbete som revisorerna gör. SKV själva instämmer i detta genom att de också ser behovet av en resursökning. Dock anser de själva att kostnadsökning kommer bero på att man från SKV:s sida måste jobba mer preventivt genom att sprida information och ta emot olika redovisningsfrågor.

Hur ska då SKV rent praktiskt kompensera bortfallet? Flertalet av övriga informanter i respektive intressentgrupp ser en risk i att SKV kommer använda bolagens val att biträdas av revisor som en urvalsparameter för vidare granskning från SKV:s sida. Dras detta till sin spets har bolagen valet att antingen biträdas av revisor eller att granskas av SKV. Denna utveckling ses som ett stort hot mot att omvända revisionstvånget till en frivillig tjänst. SKV dementerar dock att detta skulle bli fallet. I intervjun med representanter för SKV sades uttryckligen att det inte kommer ske någon hetsjakt på oreviderade bolag.

Sammantaget verkar samtliga intressenter överrens om att kostnadsminskningar för små bolag är av stor vikt. Att slopa revisionsplikten ses av de flesta av studiens informanter som ett steg i rätt riktning mot denna kostnadsminskning. Viktigt är dock att kompenserande kontroller och förändringar inte motverkar detta. Av studien framgår att slopad revisionsplikt kan komma att innebära ökade svårigheter att beviljas lån, ökade räntekostnader samt ökad risk för utökad kontroll från SKV sida för bolag som inte väljer att biträdas av revisor. Samtliga dessa förändringar kan leda till en situation där mindre bolag ändå känner sig tvingade att biträdas av revisor. Således skulle revisionens framtida frivilliga karaktär komma att äventyras.

6.2 Förslag till vidare forskning

Beslutet om att slopa revisionsplikten är nu taget vilket gör det mycket intressant att ställa de verkliga konsekvenserna mot de konsekvenser som förväntades inträffa innan slopande genomfördes. Hur många mindre aktiebolag har valt bort revisionen och har de som har valt bort denna genomfört några förändringar för att kompensera för detta bortfall?

Ett annat intressant forskningsområde är att utreda de faktiska konsekvenserna för en specifik intressentgrupp. Både SKV och kreditgivare torde i någon utsträckning påverkas av ett slopande av revisionsplikten. Har SKVs kontroller utökats och har banker och andra kreditinstitut valt att fortsätta kräva reviderade räkenskaper för att bevilja lån? Båda dessa frågor anses vara av stort intresse att utreda.

.....

Källförteckning

.....

Lagtext

Aktiebolagslag (2005:551)

Revisionslag (1999:1079)

Revisorslag (2001:883)

Litteratur

Holme, Idar M. & Solvang, Bernt, K. (1997). *Forskningsmetodik: Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur

Johansson, Sven-Erik, Nyström, Bengt A, & Rydström, Erik (1987). *Revision: kontroll, effektivitet, utveckling*. 1. uppl. Malmö: Liber

Patel, Runa & Davidson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 3 uppl. Lund: Studentlitteratur

Revision: en praktisk beskrivning. (2005). Stockholm: FAR förlag

Smith, Dag (2006). *Redovisningens språk*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur

Svanström, Tobias (2008). *Revision och rådgivning: efterfrågan, kvalitet och oberoende*. Diss. Umeå : Univ., 2008

Vägledning för revision: metodik. (1995). Stockholm: Svenska revisorsamfundet (SRS)

Rapporter och utredningar

Den samhällsekonomiska nyttan av revision (2007). Rapport 2007-092 från ECON framtagen på uppdrag av FAR SRS

Norberg, Claes, Thorell, Per, (2005). *Revisionsplikten i små aktiebolag – Rapport från Svenskt Näringsliv*

SOU 2008:32. *Avskaffande av revisionsplikten för små företag. Delbetänkande av utredningen om revisorer och revision.* Stockholm: Fritzes

Artiklar

Blackwell, David, Noland, Thomas & Winters, Drew (1998). *The Value of Auditor Assurance: Evidence from Loan Pricing.* Journal of Accounting Research, Vol. 36, Issue 1, s. 57-70

Blakey, Andrew (2006). *Raising the game for SMEs.* Accountancy, Vol. 137, Issue 1354, s. 90-92

Öhman, Peter, Häckner, Einar, Jansson, Anna-Maria & Tschudi, Finn (2006). *Swedish Auditors' View of Auditing: Doing Things Right versus Doing the Right Things.* European Accounting Review, Vol. 15, Issue 1, s. 89-114

Internetkällor

Om Bankföreningen (2010). Hämtad den 29 augusti 2010 från
<http://www.bankforeningen.se/web/bf.nsf/pages/ombank.html>

Om EBM (2010). Hämtad den 29 augusti 2010 från
http://www.ekobrottsmyndigheten.se/templates/Page____5.aspx

Om Företagarna (2010). Hämtad den 29 augusti 2010 från
<http://www.foretagarna.se/Om-foretagarna/Om-Foretagarna/>

Om Justitiedepartementet (2010). Hämtad den 29 augusti 2010 från
<http://www.sweden.gov.se/sb/d/1476/a/14038>

Om SEB (2010). Hämtad den 29 augusti 2010 från
<http://www.sebgroup.com/pow/wcp/sebgroup.asp?website=TAB1&lang=se>

Om SKV (2010). Hämtad den 29 augusti 2010 från
<http://www.SKV.se/omSKV/omoss.4.65fc817e1077c25b832800015922.html>

Intervjuer

Auktoriserad revisor Deloitte, personlig intervju, Stockholm, 2007-11-28

Bankföreningen, personlig intervju med representant för Bankföreningen, Stockholm, 2007-11-28

EBM, personlig intervju med ekobrottsrevisor, Stockholm, 2007-11-07

Företagarna, personlig intervju med regionchef, Uppsala, 2007-11-07

Justitiedepartementet, personlig intervju med kansliråd, Stockholm, 2007-11-27

SEB, personlig intervju med kredithandläggare, Uppsala, 2007-11-27

SKV, personlig intervju med rättslig specialist, Uppsala, 2007-11-08

.....

Bilaga 1 – Intervjumall

.....

1. På vilket sätt anser ni att er organisation främst använder sig av revision?
2. Ur ett generellt perspektiv, vilka positiva konsekvenser kan sloandet av revisionsplikten få?
3. Ur ett generellt perspektiv, vilka negativa konsekvenser kan sloandet av revisionsplikten få?
4. För er organisation, vilka konsekvenser kan sloandet av revisionsplikten få?
5. Övriga tillägg om sloandet av revisionsplikten?